

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/84/2018
Identifikačné číslo spisu: 2017200109
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2017200109.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Judity Kokolevskej, v právnej veci žalobcov: 1/ ThDr. D. Q., PhD., narodený XX. M. XXXX a 2/ Mgr. P. Q., narodená XX. N. XXXX, obaja bytom v U., T. č. XX, proti žalovanému: Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 52, P.O.BOX 45, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 30. januára 2017, Číslo: OLP/133/2017, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. februára 2018, č. k. 46Sa/12/2017-213, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného zamietla.

Žalobcovia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov kasačného konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správny súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom z 26. februára 2018, č. k. 46Sa/12/2017-213 postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/, f/ a g/ v spojení s § 191 ods. 3 písm. a/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného z 30. januára 2017, Číslo: OLP/133/2017 ako aj prvostupňové rozhodnutie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Trnava z 03. októbra 2016, č. RÚVZ/2016/00568/4/Ma-URH,Kod-OE, Rap-ÚRH a vec vrátil Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Trnava na ďalšie konanie podľa § 191 ods. 4 SSP. Žalovaný napadnutým rozhodnutím zamietol podľa § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) odvolanie žalobcov 1/ a 2/ a potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktorým boli žalobcovia podľa § 56 ods. 1 písm. k/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) uznaní vinnými zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva za to, že nezabezpečili plnenie povinnosti podľa §

51 ods. 1 písm. d/ v spojení s § 51 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z., keď na základe písomných oznámení MUDr. A. N., všeobecného lekára pre deti a dorast, z 21. mája 2015 (doručené na RÚVZ Trnava dňa 28. mája 2015) a dňa 16. mája 2016 (doručené na RÚVZ Trnava dňa 20. mája 2016) a taktiež pri kontrole očkovania dňa 19. septembra 2016 odbornými pracovníkmi RÚVZ Trnava u MUDr. N. bolo zistené, že zástupcovia maloletého odmietli podrobiť preočkovaniu svojho syna Q. Q., narodeného XX. L. XXXX proti osýpkam, mumpsu, ružienke, ktoré sa vykonáva najskôr v 11. roku života, to znamená, že je ho možné vykonať po dovŕšení 10. roku života do dovŕšenia 11. roku života dieťaťa, teda maloletý mal byť v súlade s Vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška č. 585/2008 Z.z.“) preočkovaný proti uvedeným ochoreniam v 11. roku života, t. j. od XX. L. XXXX do XX. L. XXXX. Za spáchaný priestupok uložil prvostupňový orgán obvineným, t. j. žalobcom podľa § 11 ods. 1 písm. b/zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 372/1990 Zb.“) v spojení s § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. pokutu vo výške 45 eur, ktorú boli obvinení povinní zaplatiť do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Súčasne podľa § 79 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. uložil prvostupňový orgán obvineným povinnosť uhradiť trovy konania vo výške 16 eur.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaných rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov preskúmal v intenciách článku 8 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článku 5, článku 6 ods. 1,2, článku 26 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne, článku 2 ods. 2, 3, článku 12 ods. 4, článku 13 ods. 1, 2, článku 15 ods. 1, článku 16 ods. 1 a článku 40 Ústavy Slovenskej republiky, § 12 ods. 1, § 74 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb., § 3 ods. 1, § 18 ods. 1, 2 Správneho poriadku, § 51 ods. 1 písm. d/, ods. 3, § 56 ods. 1 písm. k/, ods. 2, ods. 3, § 59 ods. 1, § 62 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z., § 5 ods. 1, 3, § 6 ods. 1, § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. a postupom v zmysle relevantnej právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že v posudzovanom prípade je potrebné napadnuté rozhodnutie žalovaného a rovnako tiež rozhodnutie orgánu verejnej správy nižšieho stupňa zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie. Za dôvody označil to, že nebolo riadne začaté priestupkové konanie, ďalej v konaní nebolo preukázané, že bol v súvislosti s povinným očkovaním dodržaný postup lekára podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z., ktorá skutočnosť mala za následok nedostatočne zistený skutkový stav veci a nakoniec bola nad rozsah žalobných bodov zistená tzv. vada trestania podľa § 195 písm. d/ SSP, konkrétne nebol dodržaný princíp individuálnej zodpovednosti za priestupok.

4. Vo vzťah k prvému dôvodu, krajský súd uviedol, že pokiaľ ide o začatie priestupkového konania, obsahom administratívneho spisu č. OLP/2545/2016, ktorý bol doručený správne mu súdu dňa 11. januára 2018, je preukázané, že prvostupňový orgán dňa 19. mája 2015 pod č. RÚVZ/2015/02115 predvolal žalobcov na ústne prejednanie priestupku na deň 2. júna 2015. Oznamil im súčasne, že týmto úkonom je začaté priestupkové konanie a že ide o spoločné konanie, pričom ako dôvod ich predvolania aj na prejednanie priestupku podľa § 57 zákona č. 372/1990 Zb., pre spáchanie priestupku podľa § 51 ods. 1 písm. d/ v spojení s ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z., ako aj podľa § 5 ods. 3 a § 6 ods. 2 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. v spojení s prílohou č. 2, časť A bod 2 citovanej vyhlášky uviedol, že na základe dostupných informácií a vyjadrenia účastníkov priestupkového konania o odmietaní povinného očkovania všetkých detí uplynula lehota na vykonanie určitého povinného preočkovania aj u maloletého. Predvolanie zo dňa 19. mája 2015 nebolo účastníkom konania doručené a to z dôvodu, že si zásielku neprevzali v odbernej lehote. Opakované predvolanie na ústne prejednanie priestupku z 08. júna 2015 rovnakého znenia žalobcovia prevzali 24. júna 2015. Pokiaľ ide o skutkovú vetu prvostupňového rozhodnutia, ktoré žalovaný napadnutým rozhodnutím potvrdil, je pre posúdenie zákonnosti začatia priestupkového konania relevantné, že prvostupňový orgán vychádzal z písomného oznámenia MUDr. A. N. z 21. mája 2015, ktoré bolo doručené prvostupňovému orgánu dňa 28. mája 2015, ďalej z písomného oznámenia zo 16. mája 2016, doručeného na prvostupňový orgán dňa 20. mája 2016 a taktiež z kontroly očkovania vykonanej dňa 19. septembra 2016 odbornými pracovníkmi

prvostupňového orgánu. Z uvedeného vyplýva, že v čase začatia priestupkového konania prvostupňový orgán ešte nemohol mať písomné oznámenie MUDr. A. N. o odmietnutí povinného očkovania, respektíve opomenul v skutkovej vete prvostupňového rozhodnutia z 03. októbra 2016 poukázať aj na informácie z iných konaní, ktoré preukazovali skutočnosť, že zákonní zástupcovia maloletého odmietajú povinné očkovanie všetkých svojich maloletých detí. V tejto súvislosti neuniklo pozornosti krajského súdu, že v pôvodnom prvostupňovom rozhodnutí z 18. decembra 2015 vo vzťahu k skutku týkajúceho sa povinného očkovania maloletého tento orgán správne na túto skutočnosť poukázal. Opomenul ju však uviesť v následnom rozhodnutí. Z uvedeného dôvodu preto dôvod začatia priestupkového konania nie je v súlade so skutkovou vetou prvostupňového rozhodnutia. Po obsahovej stránke predvolania tiež súd prvostupňovému orgánu vytkol, že predvolanie neobsahuje odkaz na § 18 ods. 2 Správneho poriadku v spojení s § 51 zákona č. 372/1990 Zb. a § 56 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z., a to aj s poukazom na rozhodnutie prvostupňového orgánu, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec neuviedol ako bolo začaté priestupkové konanie. Začatie priestupkového konania uskutočnené podaním z 19. mája 2015 je preto neurčité a nezrozumiteľné. Uvedené pochybenie krajský súd vyhodnotil ako podstatné porušenie ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej.

5. V súvislosti s hlásením odmietnutia povinného očkovania, ktoré bolo dňa 28. mája 2015 doručené prvostupňovému orgánu krajský súd konštatoval, že toto, z dôvodu jeho neúplného vyplnenia, nemôže byť dostatočným podkladom preukazujúcim jednak skutočnosť, že žalobcovia odmietli povinné očkovanie a jednak, že žalobcovia ako zákonní zástupcovia boli predvolaní na povinné očkovanie dieťaťa. Vo vzťahu k odmietnutiu povinného očkovania zákonnými zástupcami maloletého krajský súd dopytoval ošetrujúceho lekára MUDr. N., aby predložil záznam o odmietnutí povinného očkovania maloletého, na základe ktorého podal hlásenie, doručené dňa 28. mája 2015 prvostupňovému orgánu, pričom tento oznámil, že záznam o odmietnutí povinného očkovania je súčasťou zdravotnej dokumentácie, ktorú zaslal MUDr. B.-A. z dôvodu zmeny lekára. Súčasne oznámil, že na povinné očkovanie pozývali telefonicky otca maloletého, ktorý sa nedostavil. V tejto súvislosti krajský súd dopytoval aj MUDr. G. B. - A., ktorá oznámila, že v zdravotnej dokumentácii maloletého sa nenachádza záznam o odmietnutí očkovania, nachádza sa tam len tlačivo o odmietnutí prioritizácie z 21. mája 2015, teda tlačivo predložené prvostupňovému orgánu. Obsahom predložených administratívnych spisov mal krajský súd preukázané, že žalobcovia, ako zákonní zástupcovia svojich maloletých detí nesúhlasia s povinným očkovaním a toto výslovne odmietajú. Táto skutočnosť vyplývala z ich písomného podania z 08. novembra 2011 doručeného správne orgánu a rovnako z obsahu správnej žaloby a z vyjadrenia žalobcu 1/ na pojednávaní konanom dňa 26. februára 2018. Krajský súd zastal názor, že v danom prípade nebola preukázaná dôležitá skutočnosť pre vyvodenie priestupkovej zodpovednosti zákonných zástupcov, konkrétne nebolo preukázané, že ošetrujúci lekár dodržal postup podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z., teda, že zákonných zástupcov preukázateľným spôsobom pozval na povinné očkovanie v náhradnom termíne. Tento záver vyplýval jednak zo samotného hlásenia doručeného dňa 28. mája 2015 prvostupňovému orgánu a jednak z vyjadrenia ošetrujúceho lekára, ktorý oznámil súdu, že na očkovanie volal žalobcu 1/ telefonicky, avšak už súdu neoznámil, či boli zákonní zástupcovia pozvaní na povinné očkovanie v náhradnom termíne. V súvislosti s nedodržaním postupu podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. súd uviedol, že pokiaľ lekár zašle správne orgánu hlásenie o odmietnutí povinného očkovania, ktorá povinnosť mu vyplýva z § 13 ods. 5 menovanej vyhlášky bez toho, aby v tomto hlásení výslovne uviedol dátum a formu predvolania zákonných zástupcov dieťaťa na povinné očkovanie, tak ako v posudzovanom prípade, a rovnako bez vyplnenia údajov týkajúceho sa záznamu o odmietnutí očkovania, je takéto neúplné hlásenie nedostatočným podkladom pre začatie priestupkového konania. Preto je výlučne na príslušnom regionálnom úrade, aký ďalší postup zvolí, napríklad bude lekára dopytovať o zaslanie informácie, či zákonných zástupcov na povinné očkovanie predvolával a pod. Na podporu tejto argumentácie krajský súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. decembra 2014, PL. ÚS 10/2013 podľa ktorého povinnosť podrobiť sa očkovaníu nadväzuje § 13 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z., podľa ktorého je vždy na lekárovi vykonávajúcom očkovanie, aby vykonal pred očkovaním lekárske vyšetrenie, posúdil jeho vhodnosť vo vzťahu k zdravotnému stavu očkovanej osoby a zhodnotil a poučil fyzickú osobu (respektíve rodičov dieťaťa) o možných kontraindikáciách očkovania, pričom táto povinnosť lekára vychádza a nadväzuje na

povinnosť podrobiť sa povinnému očkovaníu uloženú v zmysle § 51 ods. 1 písm. d/ v spojení s § 62 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. každej fyzickej osobe. Splnenie uvedenej povinnosti je však nerealizovateľné bez predchádzajúceho predvolania na povinné očkovaníe. Až v prípade, ak bude preukázané, že zákonný zástupca dieťaťa respektíve osoba, ktorá má byť očkovaná, sa na základe preukázateľného pozvania lekára na povinné očkovaníe ani v náhradnom termíne nedostavila, a preto nemohlo ani dôjsť k postupu lekára podľa § 13 ods. 1 a 2 menovanej vyhlášky, bude namieste začať priestupkové konaníe pre porušenie povinnosti vymedzenej v § 51 ods. 1 písm. d/ zákona č. 355/2007 Z.z.

6. Ustanovenie § 13 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. predpokladá dve skutočnosti, ktoré je lekár povinný hlásiť regionálnemu úradu. Prvou je nedostavenie sa na povinné očkovaníe ani v náhradnom termíne, na ktorý bola osoba, ktorá má byť očkovaná alebo zákonný zástupca dieťaťa preukázateľným spôsobom pozvaná a druhou je odmietnutie povinného očkovaníe. K odmietnutiu povinného očkovaníe podľa názoru krajského súdu môže dôjsť až následne potom, ako bola osoba na povinné očkovaníe pozvaná. Uvedené priamo vyplýva z § 13 ods. 5 menovanej vyhlášky, pretože lekár hlási jednak nedostavenie sa na povinné očkovaníe a jednak odmietnutie povinného očkovaníe.

7. Krajský súd ďalší dôvod zrušenia rozhodnutia žalobou napadnutého rozhodnutia (vrátane prvostupňového) videl v tom, že v konaní neboli dodržané základné zásady ukladania trestov podľa Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť aj na ukladanie sankcií v rámci správneho trestania. Z rozhodnutia prvostupňového orgánu vyplýva, že žalobcovia boli uznaní vinnými zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva, pretože nezabezpečili povinné očkovaníe ich maloletého syna, za čo im bola uložená pokuta vo výške 45 eur, pričom z výroku prvostupňového rozhodnutia nevyplýva, či táto pokuta bola uložená každému z manželov osobitne. V danom prípade krajský súd nad rozsah žalobných bodov zistil vadu trestania podľa § 195 písm. d/ SSP.

8. V tejto súvislosti uviedol, že zákon č. 372/1990 Zb. vychádza z princípu individuálnej zodpovednosti fyzickej osoby, ktorá vylučuje možnosť uplatnenia kolektívnej zodpovednosti, preto každá fyzická osoba (páchateľ) zodpovedá za vlastné protiprávne konaníe. Táto zodpovednosť sa označuje ako deliktuálna zodpovednosť. Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. je priestupkom zavinené konaníe, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných právnych predpisov alebo o trestný čin. Skutková podstata priestupku je charakteristická štyrmi obligatónnymi znakmi: subjekt, subjektívna stránka, objekt a objektívna stránka. Vzhľadom na princíp individuálnej zodpovednosti fyzickej osoby, môže byť subjektom priestupku len samostatná fyzická osoba, ktorá je páchatelom priestupku. Subjektívna stránka predstavuje zavinenie. Menovaný zákon v § 57 v podstate počíta s tým, že k spáchaniu priestupku môže dôjsť aj spoločným konaním viacerých osôb, aj keď to explicitne neustanovuje na rozdiel od Trestného zákona, ktorý v § 20 definuje osobu spolupáchateľa, ktorý prichádza do úvahy, ak spoločným konaním dôjde k spáchaniu trestného činu. V takomto prípade zodpovedá každý zo spolupáchateľov, ako keby spáchal trestný čin sám. Princíp individuálnej zodpovednosti fyzickej osoby za spáchaný trestný čin sa následne premieta do § 34 ods. 5 písm. a/ Trestného zákona, keď v rámci zásad ukladania trestov sa pri spolupáchateľoch prihliada na účely uloženia trestu na to, akou mierou konaníe každého z nich prispelo k spáchaniu trestného činu. Uvedené je potrebné premietnuť aj na prípady, keď k spáchaniu priestupku došlo spoločným konaním viacerých osôb, tak ako v danom prípade. Preto mal prvostupňový správny a následne žalovaný vyhodnocovať aj mieru zavinenia u zákonných zástupcov a v závislosti od toho aj uložiť každému z nich pokutu. Nie je pritom vylúčené, že miera zavinenia bude rovnaká, avšak toto vyhodnotenie nie je možné len zovšeobecniť, tak ako sa stalo v danom prípade. Zovšeobecnenie sa premietlo nielen do výroku, ktorým bola uložená pokuta, ale aj do odôvodnenia tohto výroku, z ktorého nevyplýva, že by sa konajúce orgány verejnej správy otázkou individuálnej zodpovednosti vôbec zaoberali. Krajský súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného, že by v danom prípade došlo k porušeniu zásady zákazu ne bis in idem, pretože zákonní zástupcovia maloletého neboli za uvedené konaníe, respektíve nekonaníe právoplatne priestupkovo odsúdení, pričom k spáchaniu uvedeného priestupku malo dôjsť ich spoločným konaním teda tzv. „spolupáchateľstvom“. Uvedenú vadu trestania krajský súd vyhodnotil ako nesprávne právne

posúdenie veci, teda ide o dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia žalovaného, ako aj prvostupňového rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP.

9. Vzhľadom na tieto dôvody, krajský súd pristúpil k zrušeniu rozhodnutia žalovaného v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a vráteniu veci prvostupňovému orgánu.

10. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods. 1 SSP, tak že žalobcom, ktorí v konaní mali úspech, priznal náhradu dôvodne vynaložených trov konania v celom rozsahu a to z dôvodu, že napriek zisteniu vady trestania mimo rozsah žalobných bodov, uviedli v správnej žalobe aj také dôvody, ktoré boli relevantné a viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, ako aj prvostupňového rozhodnutia.

II.

Kasačná sťažnosť

11. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

12. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h/ SSP).

13. Konkrétne vo vzťahu k záveru krajského súdu, že priestupkové konanie nebolo riadne začaté žalovaný poukázal na § 57 a § 67 zákona č. 372/1990 Zb. Uviedol, že prvostupňový správny orgán viedol spoločné konanie proti obom žalobcom a zároveň aj vo veci podozrenia spáchania z viacerých priestupkov, t. j. nezabezpečenie povinných očkování u viacerých detí žalobcov v súlade s § 57 zákona č. 372/1990 Zb. Napadnutým rozhodnutím bola žalobcom uložená pokuta za nezabezpečenie povinného očkovania ich syna Q. Q., narodeného XX. L. XXXX proti osýpkam, mumpsu, ružienke, ktorému mal byť podrobený v jeho 11. roku života. Keďže objasňovanie priestupku bolo vedené v rámci spoločného konania v zmysle zásady hospodárnosti konania, žalobcovia boli o začatí konania informovaní pri prvom úkone správneho orgánu. Žalovaný teda zastával názor, že ak už raz konanie bolo začaté, nie je možné začínať ho opätovne, a to ani napriek skutočnosti, že do spoločného, už riadne prebiehajúceho konania, priberie objasňovanie ďalšieho priestupku. Správny orgán je v rámci konania povinný páchatel'ov oboznámiť s ďalšími podozreniami spáchania priestupku. Zároveň žalovaný poukázal na skutočnosť, že zákon č. 372/1990 Zb. neukladá správne orgánu povinnosť začať priestupkové konanie práve listom - Oznámenie o začatí priestupkového konania, ale v súlade s § 18 ods. 2 Správneho poriadku konanie sa začína momentom doručenia prvej písomnosti, pričom v priestupkovom konaní ide obvykle o predvolanie na ústne pojednávanie. Na základe uvedeného mal žalovaný za to, že v predmetnom priestupkovom konaní boli splnené procesné podmienky začatia priestupkového konania.

14. K povinnosti správneho orgánu náležite zistiť skutkový stav prejednávanej veci, respektíve k povinnosti prvostupňového orgánu či žalovaného v predmetnom konaní skúmať (ne)dodržanie postupu ošetrujúceho lekára podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z., žalovaný uviedol, že orgány verejného zdravotníctva nie sú oprávnenými na kontrolu výkonu lekárskeho úkonu, t. j. či lekár poskytol zdravotnú starostlivosť lege artis. Z praktickej stránky predstavuje očkovanie niekoľko zásadných krokov, ktoré musí lekár vykonať. Súčasťou poskytovania zdravotnej starostlivosti dieťaťu jeho pediatrom je aj vykonávanie pravidelných preventívnych prehliadok v predpísanom veku dieťaťa, ktorého súčasťou je aj očkovanie, pričom práve prvým krokom je pozvanie dieťaťa, respektíve jeho zákonného zástupcu na očkovanie, ktoré sa spravidla realizuje osobne, telefonicky, pozvánkou, mailom. Žalovaný preto zastával názor, že v prípade ohlásenie nezabezpečenia povinného očkovania maloletého ošetrujúci lekár splnil vyhláškou predpísaný postup vykonávania očkovania a nie je oprávneným ani na jeho kontrolu, či preskúmanie. Zároveň žalovaný poukázal na fakt, že v prípade preskúmania plnenia povinnosti pediatra v súvislosti s pozvaním na očkovanie by skúmal splnenie povinností uložených podzákonnou právnou normou, t. j. vyhláškou, pričom však povinnosti možno ukladať len zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. Ďalej žalovaný poukázal na zásadu materiálnej pravdy v konaní v spojení so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, t. j. povinnosť správneho orgánu zistiť skutkový stav veci spoľahlivo a nie úplne absolútne - povinnosť

úplného a presného zistenia zodpovedajúceho skutočnosti a dôsledne analyzovať zistené závery. Je preto na uvážení správneho orgánu, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nebude vykonávať. Správny orgán nemá povinnosť, aby domýšľal právne relevantné dôvody svedčiace v prospech priestupku, a k týmto dôvodom vykonával príslušné skutkové zistenia (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. februára 2009, sp. zn. 8Sžo/139/2008). Žalovaný taktiež poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. marca 2013, sp. zn. 8Szd/1/2011, z 03. októbra 2011, sp. zn. 3Sžp/16/2011 a z 28. marca 2012, sp. zn. 6Sžp/6/2011).

15. K tzv. vade trestania spočívajúcej v uložení pokuty spoločne obom žalobcom žalovaný mal za to, že orgány verejného zdravotníctva pri ukladaní pokuty dodržali základné zásady ukladania trestov v priestupkovom konaní, a to tak ako im ukladá zákon č. 355/2007 Z.z., zákon č. 372/1990 Zb. a subsidiárne Správny poriadok. Prvostupňový orgán uložil žalobcom v spoločnom konaní pokutu za nesplnenie povinnosti uloženej im príslušnými ustanoveniami zákona č. 355/2007 Z.z. podľa § 11 ods. 1 písm. b/ zákona č. 372/1990 Zb. v spojení s § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z., a to ako zástupcom dieťaťa, ktorú vymeral v spoločnej výške 45 eur, pričom pri ukladaní pokuty zohľadnil jednak zásadu materiálnej rovnosti upravenú v § 3 ods. 4 vety druhej Správneho poriadku, podľa ktorej aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely, jednak majetkové pomery žalobcov, keď vzal do úvahy, že žalobcovia sú manželmi, ktorých majetok tvorí bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, t. j. uložená pokuta bude hradená zo spoločného majetku účastníkov konania, a rovnako tak zohľadnil všeobecné pravidlá pri ukladaní trestov upravené v § 12 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. V odôvodnení prvostupňového rozhodnutia sa prvostupňový orgán dostatočne vysporiadal so všetkými okolnosťami, na ktoré je podľa ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. povinný obligatórne prihliadať, a to spôsob spáchania priestupku, následky priestupku, okolnosti, za ktorých bol priestupok spáchaný, mieru zavinenia, pohnútky, postoj žalobcov k priestupku a skutočnosť, že za tento priestupok neboli sankcionovaní v inom konaní. Z dikcie ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. nevyplýva povinnosť správneho orgánu pri výmere peňažnej pokuty prihliadať a špecifikovať ju osobitne pre oboch rodičov. Zo znenia ustanovenia § 51 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z. vyplýva, že za splnenie povinnosti zodpovedá zástupca dieťaťa. V prípade osobitnej kategórie priestupkov, ktoré sú upravené zákonom č. 355/2007 Z.z. ako priestupky na úseku verejného zdravotníctva, sa predmetného priestupku môže dopustiť len fyzická osoba - zástupca dieťaťa. Teda, ak by správny orgán rozhodol a uložil zástupcom dieťaťa viac sankcií za ten istý priestupok, porušil by v konaní zásadu ne bis in idem a sankcionoval by ich opakovane za ten istý priestupok. Zároveň orgány verejného zdravotníctva v konaní prihliadali na dodržiavanie zásady hospodárnosti a účelnosti konania a v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu prvostupňového rozhodnutia, v ktorom žalobcovia spôsobovali prietľahy neustálym ospravedlňovaním neúčasti na nariadených ústnych pojednaniach, plnili úlohy štátnej správy zverené im na úseku verejného zdravotníctva. Uvedené podporuje aj doterajšia judikatúra v predmetnej oblasti, kde v priestupkových konaniach bola regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva uložená účastníkom konania jedna sankcia - finančná pokuta spoločne pre rodičov (zástupcu) dieťaťa.

16. Žalovaný poukázal na rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2012, č. k. 4S/63/2011-78 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2014, sp. zn. 5Szd/1/2013, rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. marca 2014, č. k. 2S/208/12-44, rozsudok Krajského súdu v Trnave z 27. marca 2012, č. k. 20S/24/2011-49 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. apríla 2014, sp. zn. 20S/24/2011. Žalovaný zastával názor, že na základe citovanej judikatúry súdov je potrebné hodnotiť aplikáciu trestnoprávných zásad na ukladanie sankcií za priestupky spáchané špeciálnym subjektom a použitie tej-ktorej zásady v individuálnej veci v závislosti od okolností prípadu a najmä s dôrazom na účel a dôvod priestupkového konania. Zároveň uviedol, že vytýkaná vada trestania nie je takou vadou, ktorá by mala mať za následok nezákonnosť, respektíve nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia.

17. Rovnako sa žalovaný nestotožnil s rozhodnutím krajského súdu v časti trov konania, keď krajský súd zrušil a vrátil vec na základe väd priestupkového konania, ktoré boli zistené súdom podľa § 195 SSP, na ktoré súd prihliadal ex offo. Zároveň je pochybnosť o úspechu žaloby žalobcov, ktorí podľa žalobného návrhu žiadali, aby boli dotknuté rozhodnutia orgánom verejného zdravotníctva zrušené, a

nežiadali vrátenie veci na nové konania. Krajský súd mal podľa názoru žalovaného rozhodnúť o trovách konania podľa § 167 ods. 3 SSP a z dôvodov hodných osobitného zreteľa nepriznať žalobcom náhradu trov konania, a to s poukazom na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. apríla 2017, sp. zn. 24Sa/7/2016.

18. V ďalšej časti podanej kasačnej sťažnosti žalovaný uviedol, že žalobcovia počas celého konania neuviedli žiadny závažný zdravotný dôvod, pre ktorý by maloletý nemohol pokračovať v povinnom očkovaní a nepredložili žiadny právne relevantný dôkaz o skutočnostiach, ktorý by ich oprávňovali k nezabezpečeniu povinného očkovania maloletého. Za akceptovateľné možno v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. považovať len závažné zdravotné alebo iné lekárom zdôvodnené prípady. Ošetrojúci lekár, ktorý pozná zdravotný stav maloletého, má dostatok podkladov na to, aby mohol odborne vyhodnotiť, či sú u dieťaťa kontraindikácie pre daný druh očkovania alebo nie. V tomto prípade ošetrojúci lekár nevyhodnotil žiadnu prekážku vykonania očkovania a ako dôvod jeho nevykonania vo svojom hlásení z 21. mája 2013 a zo 16. mája 2016 uviedol, že žalobcovia jeho vykonanie odmietli a ďalej, že maloletý kontraindikáciu nemal. Existenciu kontraindikácií pre príslušné očkovanie je povinný zisťovať pred zaočkovaním dieťaťa ošetrojúci lekár, tak ako to vyplýva z § 13 ods. 1 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. Z hľadiska ošetrojúceho lekára je maloletý bez kontraindikácií očkovania a na základe uvedeného, očkovanie malo postupovať podľa platnej legislatívy.

19. Dodal, že domnelé právo jednotlivca nepodrobiť sa povinnému očkovaniu nemožno povýšiť nad právo fyzických osôb byť chránený pred šírením nákazlivých chorôb. Každé dieťa má právo na zdravý psychický a fyzický vývoj, ktorý je garantovaný viacerými medzinárodnými dohovormi, ako aj právnymi predpismi slovenského právneho poriadku, a tiež právo byť chránené očkovaním pred prenosnými chorobami. Ani rodič dieťaťa nemôže s poukazom na svoje presvedčenie porušovať právne povinnosti, ktoré mu ukladá zákon v súvislosti tým, že by zbavil svoje dieťa práva na ochranu jeho zdravia. Rodič, odmietajúci systém povinného očkovania, častokrát už nepozná choroby, ktoré sú preventabilné očkovaním, a neuvedomuje si možnosť vypuknutia epidémie nerešpektovaním tohto systému. Ukazuje sa, že ak sa prestane očkovať, môžu sa tieto ochorenia znovu vracieť, a potom, bez zvládnutia epidemiologickej situácie, by to bolo oveľa ťažšie. Povinné očkovanie v Slovenskej republike je preto zavedené a dostupné pre všetky deti a štát, rodič alebo zákonní zástupcovia majú povinnosť dieťaťu povinné očkovanie zabezpečiť. Ochrana dieťaťa pred prenosnými ochoreniami očkovaním je právom dieťaťa, ktoré mu nesmie odoprieť ani rodič, ani jeho zákonní zástupcovia, a to len na základe subjektívneho posúdenia, hoci odvolávajúc sa na subjektívny výklad základných práv a slobôd garantovaných Ústavou Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre konštatoval, že súčasťou princípu právnej istoty je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované, pretože inak dochádza aj k porušeniu zásady právnej istoty a zákonom ustanovenej povinnosti pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania. Ďalej podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Podobne aj Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku Beian proti Rumunsku konštatoval, že je v rozpore s princípom právnej istoty, ak súd v obdobných veciach rozhodne odlišne, pričom práve úlohou najvyššieho súdu je usmerňovať takéto rozdielne rozhodnutia. K povinnému očkovaniu sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 10. decembra 2014, sp. zn. PL. ÚS 10/2013-146, ktorý je v zmysle čl. 125 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky všeobecne záväzný a v ktorom sa uvádza:

- „Ústavný súd akceptuje stanovisko odborníkov citovaných v tomto náleze, že žiadna medicínska metóda dosiaľ nezachránila toľko životov na celom svete ako očkovanie. Očkovanie je v súčasnosti považované za jeden z najdôležitejších nástrojov primárnej prevencie. Vďaka zavedenému a detailne prepracovanému systému povinného očkovania sa v Slovenskej republike vyskytuje len veľmi málo prenosných ochorení, ktoré sú bežné v iných krajinách.“

- „Postupne, so zvyšujúcou sa mierou zaočkovanosti bolo možné sledovať ústup ochorení, proti ktorým bolo povinné očkovanie zamerané.“

- „Štát na seba prebral (resp. zabezpečuje výkon) pozitívny záväzok ochrany zdravia obyvateľov štátu

[možno dodať, že ochrana zdravia sa často spája s vysokoodbornou a technicky veľmi náročnou problematikou, o ktorej jednotlivci nemusia mať (často ani nemôže) bez ingerencie štátu dostatok informácií, riadne a bezpečne aplikovateľných o. i. aj medicínskych prostriedkov na ochranu zdravia],“

- „K prevencii prenosných ochorení patrí povinné očkovanie. Pri nebezpečných prenosných ochoreniach ide o život a zdravie ohrozujúci stav, ktorý je schopný zanechať vážne trvalé následky na jednotlivcoch či skupinách ľudí, nekontrolovateľne sa šíriť v populácii. Je v súlade s pozitívnym záväzkom štátu vyplývajúcim z čl. 40 ústavy chrániť z pozície štátu pred týmto stavom celú spoločnosť. Preto štát, zohľadňujúc proporcionalitu medzi osobnou integritou a verejným záujmom, a pritom v súlade s poznatkami a názormi odbornej obce vypracoval účinný protiepidemický program, v ktorom určil 10 najzávažnejších ochorení, proti ktorým legislatívne upravil povinnosť očkovať sa. V Slovenskej republike je tak v súčasnosti zavedený komplexný program prevencie prenosných ochorení, tzv. národný imunizačný program.“

- „ (...) ústavný súd konštatuje, že v prípade právnej úpravy povinného očkovania je samotná povinnosť podrobiť sa povinnému očkovaniu uložená všetkým fyzickým osobám v § 51 ods. 1 písm. d) zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, teda zákonom. Podzákoný predpis - vyhláška upravujúca prevenciu a kontrolu prenosných ochorení - je vydaný na základe zákonného splnomocnenia v § 62 písm. a) zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, ktoré je dostatočne presné a určité a ústavne akceptovateľným spôsobom splnomocňuje ministerstvo zdravotníctva na vydanie podzákoného vykonávacieho právneho predpisu v konkrétnej oblasti. Avšak tento podzákoný predpis už neustanovuje povinnosť podrobiť sa povinnému očkovaniu, ale len konkretizuje problematiku upravenú v podstatných rysoch samotným zákonom.“

20. Záverom žalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. februára 2018, č. k. 46Sa/12/2017-213, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalobcov ku kasačnej sťažnosti

21. Žalobcovia 1/ a 2/ sa ku kasačnej sťažnosti žalovaného vyjadrili podaním z 26. júna 2018.

22. Poukázali na ich pôvodné právne argumenty v žalobe, pričom sa súčasne odvolali na právne argumenty uvedené v stanovisku k písomnému vyjadreniu žalovaného k predmetnej žalobe. Tiež poukázali na to, že nesúhlasia s dôvodmi uvedenými v kasačnej sťažnosti, keďže opätovne vychádzajú z nesprávneho posúdenia veci a sú v rozpore s príslušnými platnými právnymi normami Slovenskej republiky, sú nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôkazov, t. j. dôkaznú núdzu. Zistenie skutkového stavu prvostupňového orgánu a žalovaného je nedostačujúce pre riadne posúdenie veci. Rozhodnutia sú tiež v rozpore s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, a ktoré majú prednosť pred zákonnými normami Slovenskej republiky. Skutkový stav, ktorý vzali prvostupňový orgán a žalovaný ako základ napadnutých rozhodnutí, je evidentne v rozpore s administratívnymi spismi alebo nemá v nich oporu. Došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o správnom konaní, čo malo za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej a neoprávnené sankcionovanie žalobcov pokutou za uplatnenie ich základných práv a slobôd.

23. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného v celom rozsahu zamietol.

24. Vyjadrenie žalobcov 1/ a 2/ bolo doručené žalovanému dňa 04. júla 2018 na vedomie.

IV.

Posúdenie veci kasačným súdom

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý

rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti nemožno priznať úspech.

26. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 26. februára 2020 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

27. Podľa § 438 ods. 1 SSP kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

28. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

29. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

30. Podľa § 190 SSP, ak správny súd po preskúmaní rozhodnutia alebo opatrenia žalovaného dospeje k záveru, že žaloba nie je dôvodná, rozsudkom ju zamietne.

31. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

32. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

33. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

34. Podľa § 134 ods. 1 SSP, správny súd je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak nie je ďalej ustanovené inak.

35. Podľa § 195 SSP, správny súd nie je vo veciach správneho trestania viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak

a/ zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci alebo skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi alebo v nich nemá oporu,

b/ ide o skúmanie otázky zániku zodpovednosti za priestupok, uplynutia prekluzívnej lehoty alebo premlčacej lehoty, v ktorej bolo možné vyvodiť zodpovednosť za iný správny delikt alebo za iné podobné protiprávne konanie,

c/ ide o základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku, ktoré je potrebné použiť na správne trestanie,

d/ ide o dodržanie zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť aj na ukládanie sankcií v rámci správneho trestania,

e/ ide o skúmanie, či uložený druh sankcie a jej výška nevybočili z rozsahu správnej úvahy orgánu verejnej správy.

36. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného z 30. januára 2017, Číslo: OLP/133/2017 ako aj prvostupňové rozhodnutie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Trnava z 03. októbra 2016, č. RÚVZ/2016/00568/4/Ma-URH, Kod-OE, Rap-ÚRH a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie podľa § 191 ods. 4

SSP. Žalovaný napadnutým rozhodnutím zamietol podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku odvolanie žalobcov v 1/ a 2/ a potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktorým boli žalobcovia podľa § 56 ods. 1 písm. k/ zákona č. 355/2007 Z.z. uznaní vinnými zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva za to, že nezabezpečili plnenie povinnosti podľa § 51 ods. 1 písm. d/ v spojení s § 51 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z., keď na základe písomných oznámení MUDr. A. N., všeobecného lekára pre deti a dorast, z 21. mája 2015 (doručené na RÚVZ Trnava dňa 28. mája 2015) a dňa 16. mája 2016 (doručené na RÚVZ Trnava dňa 20. mája 2016) a taktiež pri kontrole očkovania dňa 19. septembra 2016 odbornými pracovníkmi RÚVZ Trnava u MUDr. N. bolo zistené, že zástupcovia maloletého odmietli podrobiť preočkovaní svojho maloletého syna proti osýpkam, mumpsu, ružienke, ktoré sa vykonáva najneskôr v 11. roku života, to znamená, že je ho možné vykonať po dovŕšení 10. roku života do dovŕšenia 11. roku života dieťaťa, teda maloletý mal byť v súlade s Vyhláškou č. 585/2008 Z.z. preočkovaný proti uvedeným ochoreniam v 11. roku života, t. j. od XX. L. XXXX do XX. L. XXXX. Za spáchaný priestupok uložil prvostupňový orgán obvineným, t. j. žalobcom podľa § 11 ods. 1 písm. b/zákona č. 372/1990 Zb. v spojení s § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. pokutu vo výške 45 eur, ktorú boli obvinení povinní zaplatiť do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Súčasne podľa § 79 ods. 1 tohto zákona uložil prvostupňový orgán obvineným povinnosť uhradiť trovy konania vo výške 16 eur.

37. Zákon č. 355/2007 Z.z. ustanovuje organizáciu a výkon verejného zdravotníctva, vykonávanie prevencie ochorení a iných porúch zdravia, zriaďovanie a činnosť komisií na preskúšanie odbornej spôsobilosti, požiadavky na odbornú spôsobilosť a vydávanie osvedčení o odbornej spôsobilosti, požiadavky na zdravé životné podmienky a zdravé pracovné podmienky, opatrenia orgánov štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva (ďalej len „orgány verejného zdravotníctva“) pri ohrození verejného zdravia, povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, výkon štátneho zdravotného dozoru, priestupky a iné správne delikty na úseku verejného zdravotníctva (§1).

38. Podľa 56 ods. 1 písm. k/ zákona č. 355/2007 Z.z. priestupku na úseku verejného zdravotníctva sa dopustí ten, kto nezabezpečí ako zástupca dieťaťa plnenie niektorej z povinností podľa § 51 ods. 1 a 2;

39. Podľa § 51 ods. 1 písm. d/ zákona č. 355/2007 Z.z., fyzické osoby sú povinné podrobiť sa v súvislosti s predchádzaním prenosným ochoreniam lekárske vyšetreniam a diagnostickým skúškam, ktoré nie sú spojené s nebezpečenstvom pre zdravie, preventívnemu podávaniu protilátok a iných prípravkov, povinnému očkovaniu, liečeniu prenosných ochorení, izolácii a karanténym opatreniam;

40. Podľa § 51 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z., ak ide o maloletého, zodpovedá za plnenie povinností podľa odsekov 1 a 2 zástupca dieťaťa.

41. Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z., za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 1.659 eur a v blokovanom konaní do 99 eur. Za nepodrobenie sa povinnému očkovaniu možno uložiť pokutu v súhrnnej výške 331 eur.

42. Podľa § 56ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z., priestupky podľa tohto zákona prejednávajú v rozsahu svojej pôsobnosti úrad verejného zdravotníctva, regionálny úrad verejného zdravotníctva a orgány verejného zdravotníctva uvedené v § 3 ods. 1 písm. d) až g). Na priestupky a na ich prejednanie sa vzťahuje osobitný predpis.

43. Podľa § 57 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb.,ak sa páchatel dopustil viacerých priestupkov, ktoré je príslušný prejednať ten istý orgán, prejednávajú sa tieto priestupky v jednom konaní; v jednom konaní však nemožno prejednať priestupok páchatela podľa § 88aa ods. 1 a súčasne iný priestupok.

44. Podľa § 57 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb., spoločné konanie sa uskutočňuje tiež proti všetkým páchatelom, ktorých priestupky spolu súvisia a ktoré prejednáva ten istý orgán. Na urýchlenie konania alebo z iného dôležitého dôvodu možno vec niektorého páchatela priestupku vylúčiť zo spoločného

konania.

45. Podľa § 62 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z., Ministerstvo ustanoví všeobecne záväznými právnymi predpismi podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení;

46. Podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z., lekár, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre dospelých a lekár, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre deti a dorast, s ktorým má osoba uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, 13) alebo ním poverená sestra, písomne oznámi termín povinného očkovania osobe alebo jej zákonnému zástupcovi. Ak sa má vykonať mimoriadne očkovanie, pri nebezpečenstve z omeškania možno oznámenie vykonať aj inou formou. Ak sa osoba, ktorá má byť očkovaná, nedostaví na povinné očkovanie ani v náhradnom termíne, na ktorý bola pozvaná preukázateľným spôsobom, lekár oznámi túto skutočnosť regionálnemu úradu; lekár oznámi regionálnemu úradu každé odmietnutie povinného očkovania. Ak očkovanie vykoná iný lekár, je povinný písomne informovať o vykonanom očkovaní lekára, s ktorým má osoba uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

47. Podľa § 20 Trestného zákona (zákon č. 300/2005 Z.z.), ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov (spolupáchatelia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

48. Najvyšší súd mal z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasť tvorili aj administratívne spisy žalovaného preukázané, že voči žalobcom bolo pôvodne vedené priestupkové konanie pre porušenie povinnosti na úseku verejného zdravotníctva podľa § 51 ods. 1 písm. d/ zákona č. 355/2007 Z.z. pre nezabezpečenie/odmietnutie povinného očkovania svojich maloletých detí - konkrétne vo vzťahu k maloletému P., L. a Y.,

- rozhodnutím zo 16. decembra 2014 pod číslom RÚVZ/2014/02115/4/Ma- ÚRH, Kod- OE, Rap- ÚRH boli žalobcovia uznaní vinnými zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva podľa § 56 ods. 1 písm. k/ zákona č. 355/2007 Z.z. a bola im uložená pokuta vo výške 331 eur a tiež náhrada trov konania vo výške 16 eur,

- uvedené rozhodnutie bolo následne na základe podaného odvolania rozhodnutím z 25. marca 2015, Číslo: OLP/3159/2015 zrušené a vec vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie

- vo vzťahu k maloletému P. a Y. prvostupňový správny orgán pre uplynutie prekluzívnej lehoty na prejednanie priestupku podľa § 20 zákona č. 372/1990 Zb. konanie zastavil,

- v ďalšom konaní na základe oznámenia t. č. ošetrojúceho lekára MUDr. N. z 21. mája 2015 boli žalobcovia priestupkovo stíhaní pre totožný skutok vo vzťahu k maloletému Q. a maloletému L. (prekluzívna lehota toho času ešte neuplynula) s tým, že správny orgán rozhodnutím z 18. decembra 2015, Číslo: RÚVZ/2015/00658/6/Ma-ÚRH, Kod-OE, Rap-ÚRH žalobcov uznal vinných zo spáchania priestupku a uložil im pokutu spolu vo výške 135 eur a náhradu trov konania vo výške 16 eur,

- na odvolanie žalobcov odvolací správny orgán rozhodnutím z 23. marca 2016, Číslo: OLP/2545/2016 zrušil prvostupňové rozhodnutie a vec vrátil na nové pojednávanie a rozhodnutie s tým, že dôvod tohto rozhodnutia spočíval v nedostatočne zistenom skutočnom stave vecí,

- v tejto súvislosti uložil prvostupňovému správnenému orgánu povinnosť jednak postupovať v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, obstarat' si relevantné dostatočné dôkazy, prihliadnuť na zásady ukladania sankcií podľa § 12 zákona č. 372/1990 Zb. a tiež zohľadniť § 20 zákona č. 372/1990 Zb.,

- nadväzne na to, prvostupňový správny orgán listom z 05. mája 2016 požiadal ošetrojúceho lekára o poskytnutie súčinnosti, či vo vzťahu k maloletému Q. bolo realizované dodatočné očkovanie, respektíve proti čomu bol / nebol očkovaný a súčasne, či sa u maloletého vyskytli kontraindikácie,

- ošetrojúci lekár listom zo 16. mája 2016, doručeným prvostupňovému správnenému orgánu dňa 20. mája 2016 oznámil, že maloletý Q. očkovaný nebol (rodičia odmietli očkovanie) a kontraindikácie nemal,

- zároveň správny orgán vo vzťahu k maloletému L. rozhodnutím z 05. mája 2016, číslo RÚVZ/2016/00308/Rap-ÚRH konanie vedené voči žalobcom pre uplynutie prekluzívnej lehoty na prejednanie priestupku zastavil,

- prvostupňový správny orgán rozhodnutím z 03. októbra 2016, číslo RÚVZ/2016/00568/4/Ma-URH, Kod-OE, Rap-ÚRH uznal opätovne žalobcov vinnými zo spáchania priestupku na úseku verejného

zdravotníctva podľa § 56 ods. 1 písm. k/ zákona č. 355/2007 Z.z. a uložil im pokutu vo výške 45 eur a nahradil trovy konania vo výške 16 eur,

- na odvolanie žalobcov odvolací správny orgán tu preskúmaným rozhodnutím z 30. januára 2017, Číslo: OLP/133/2017 odvolanie zamietol a prvostupňové správne rozhodnutie z 03. októbra 2016 potvrdil.

49. Najvyšší súd po preskúmaní veci vzhľadom na obsah administratívnych spisov ako aj skutočností, ktoré vyšli v priebehu konania tak súdneho ako aj správneho najavo dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je vecne správny, a pre zdôraznenie jeho správnosti uvádza nasledovné:

50. Krajský súd pristúpil k zrušeniu a vráteniu veci po tom, čo mal preukázané, že nebolo riadne začaté priestupkové konanie, ďalej v konaní nebolo preukázané, že bol v súvislosti s povinným očkovaním dodržaný postup lekára podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z., ktorá skutočnosť mala za následok nedostatočne zistený skutkový stav veci a nakoniec bola nad rozsah žalobných bodov zistená tzv. vada trestania podľa § 195 písm. d/ SSP, konkrétne nebol dodržaný princíp individuálnej zodpovednosti za priestupok.

51. Kasačný súd sa v plnom rozsahu stotožnil s argumentáciou krajského súdu, uvedenou v napadnutom rozsudku vo vzťahu k dôvodu zrušenia oboch správnych rozhodnutí spočívajúcom v tom, že nebolo riadne začaté priestupkové konanie (a s čím sa najvyšší súd plne stotožňuje), súd nad rámec uvádza, že i napriek tomu, že sa jednalo o spoločné konanie, bolo potrebné zo strany prvostupňového správneho orgánu relevantným spôsobom oznámiť začatie konania o priestupku, ktorého sa dopustili žalobcovia 1/ a 2/ v priebehu predchádzajúceho priestupkového konania. Teda prvostupňový správny orgán mal riadne žalobcov 1/ a 2/ predvolať a zároveň oznámiť aj začatie konania pre podozrenie zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva, a to vo vzťahu k maloletému Q., nakoľko sa jednalo o nový skutok majúci znaky priestupku. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalobcovia 1/a 2/ v rozhodnej dobe (máj 2015) boli iba upovedomení o tej skutočnosti, že predmetom konania - stále vedeného vo vzťahu k maloletému L., aj v prípade ktorého bolo správne konanie konanie zastavené - bude aj prejednanie ďalšieho priestupku vo vzťahu k maloletému Q., nakoľko aj v jeho prípade márne uplynula lehota na vykonanie preočkovania z dôvodu odmietnutia očkovania všetkých detí.

52. V tomto smere ďalej najvyšší súd uvádza, že na prejednávajúcu vec sa aplikuje primárne zákon č. 355/2007 Z.z. v spojení so zákonom č. 372/1990 Zb. (ako aj Správnym poriadkom). Jedná sa o priestupkové konanie, a teda možno hovoriť o tzv. správnom trestaní a v prípade priestupku možno hovoriť o treste v zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napríklad Čanady proti Slovenskej republike, číslo sťažnosti 53371/99, prípadne Lauko proti Slovenskej republike, číslo sťažnosti 26138/95) s tým, že pokiaľ určitá otázka nie je upravená menovanými právnymi predpismi, potom je nutné postupovať analogicky v zmysle trestnoprávnej úpravy tak, aby účastníkovi konania ako subjektu obvinenému zo správneho deliktu (ktorého užšiu a pomerne ucelenú skupinu tvoria práve priestupky) boli zabezpečené záruky, ktoré trestnoprávna úprava zaručuje obvinenému z trestného činu. Za tohto stavu potom pre účely poskytnutia ochrany podľa menovaného článku 6 je potrebné vznesenie obvinenia voči osobe. Nakoľko aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pojmu „vznesenie obvinenia“ je potrebné prikladať skôr materiálny, ako formálny význam (Deweer proti Belgicku, číslo sťažnosti 6903/75), potom pod týmto pojmom na úseku správneho trestania treba rozumieť úradné oznámenie adresované fyzickej osobe zo strany príslušného správneho orgánu o tom, že táto osoba je podozrivá zo spáchania niektorej z foriem správneho deliktu. V tomto smere takúto funkciu na úseku priestupkového konania plní oznámenie o začatí správneho konania, prípadne predvolanie na ústne pojednávanie a súčasne oznámenie o začatí správneho konania. Navyše možno (analogicky) poukázať aj na ustanovenie § 206 ods. 4 veta prvá Trestného poriadku, podľa ktorého cit.: „Ak v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania vyjde najavo skutočnosť, ktorá dostatočne odôvodňuje záver, že obvinený spáchal ďalší skutok, na ktorý sa uznesenie o vznesení obvinenia nevzťahovalo, vznesie policajt obvinenie aj pre tento ďalší skutok.“ Uvedené podporuje ten záver, že prvostupňový správny orgán mal vo vzťahu k maloletému Q. začať priestupkové konanie.

53. V súvislosti s postupom lekára podľa § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. najvyšší súd v úvode poukazuje na to, že v administratívnom spise sa síce nachádza podanie žalobcov 1/ a 2/ z 08. januára 2011, v ktorom výslovne vyjadrili nesúhlas s akoukoľvek vakcináciou ich maloletých detí (vrátane maloletého Q.) a tiež vrátane budúcich narodených detí, avšak táto skutočnosť sama o sebe ešte nezakladá ich administratívnu zodpovednosť na úseku ochrany verejného zdravotníctva. Podľa názoru súdu na to, aby mohlo dôjsť k spáchaniu priestupku na úseku verejného zdravotníctva podľa § 56 ods. 1 písm. k/ zákona č. 355/2007 Z.z. musí dôjsť k odmietnutiu očkovania v súvislosti s konkrétnym očkovaním, a nie do budúca bez vzťahu ku konkrétnemu očkovaniu ako aj deťom. Uvedené vyplýva predovšetkým zo samotného zákona č. 355/2007 Z.z., účelom ktorého je (okrem iného) aj prevencia ochorení. To znamená, že pokiaľ je maloleté dieťa zaočkované a zároveň v čase, kedy jeho zákonní zástupcovia urobia vyjadrenie o odmietnutí ďalších očkovaní, nie je dôvod na preočkovanie (to znamená, že pôvodná vakcína pôsobí), lehota na preočkovanie neuplynula, a teda ani materiálny znak priestupku plynúci z § 2 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. spočívajúci v porušení alebo ohrození záujmu spoločnosti, naplnený nie je, nakoľko zdravotné riziko nehrozí. V tomto prípade, teda ošetrojúci lekár správne predvolal maloletého prostredníctvom zákonného zástupcu na preočkovanie (očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke sa vykonáva najskôr v prvom dni 15. mesiaca života, najneskôr v 18. mesiaci života; preočkovanie sa vykoná v 11. roku života - príloha č. 2, časť A bod 2 k Vyhláške č. 585/2008 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2019; pozn. súdu). Pokiaľ sa však zákonný zástupca nedostavil na termín (pre)očkovania a zároveň výslovne neodmietol očkovanie, mal ošetrojúci lekár postupom podľa vyššie citovaného § 13 ods. 5 Vyhlášky č. 585/2008 Z.z. opakovane predvolať maloletého cestou jeho zákonného zástupcu, a teda určiť náhradný termín. Z obsahu súdneho spisu ako aj spisov administratívnych táto skutočnosť nevyplýva. Zároveň podľa názoru najvyššieho súdu, pokiaľ by zákonný zástupca už pri prvom predvolaní na (pre)očkovanie odmietol očkovanie, nebolo by nutné zo strany ošetrojúceho lekára opakovane túto osobu predvolať; oznámil by túto skutočnosť regionálnemu úradu (§ 13 ods. 5 veta tretia za bodkočiarkou Vyhlášky č. 585/2008 Z.z.). Táto skutočnosť - odmietnutie očkovania však z podania ošetrojúceho lekára z 29. decembra 2017 adresovaného krajskému súdu nevyplýva; ošetrojúci lekár uviedol, že zákonný zástupca maloletého bol pozvaný na očkovanie telefonicky s tým, že tento sa nedostavil. Túto skutočnosť zároveň potvrdzuje aj vyjadrenie novej ošetrojúcej lekárky MUDr. B.-A. v podaní z 09. januára 2018, v ktorom uviedla, že v zdravotnej dokumentácii maloletého Q. sa nenachádza záznam o odmietnutí očkovania.

54. Najvyšší súd súhlasí so žalovaným, že orgány verejného zdravotníctva nie sú oprávnenými na kontrolu výkonu lekárskeho úkonu, avšak to nič nemení na tom, že začali priestupkové konanie na základe podkladu, ktorý bol pre jeho začatie nedostatočný. Za takého stavu potom nemožno ani viesť voči osobe/osobám obvineným z priestupku zákonom dovolené konanie a už vôbec im nemožno uložiť sankciu - pokutu.

55. Najvyšší súd ďalej uvádza, že správne orgány pochybili, keď dostatočne nevyhodnotili tú skutočnosť, že priestupok bol spáchaný spoločným konaním viacerých osôb. Vzhľadom na to, že na rozdiel od trestného práva, priestupkové právo nepozná spolupáchateľstvo alebo účastníctvo, zodpovednosť sa u každého páchatela priestupku posudzuje samostatne. Analogicky potom podľa § 20 Trestného zákona treba konštatovať, že každý zo spolupáchateľov je zodpovedný, ako keby skutok spáchal sám, takže konanie každého spolupáchateľa sa posudzuje samostatne a každému zo spolupáchateľov sa uloží samostatná sankcia, t. j. že uloženie spoločnej sankcie do úvahy neprichádza. V ďalšom najvyšší súd odkazuje na odôvodnenie krajského súdu, s ktorým sa v relevantnej časti (body 73 až 76 rozsudku krajského súdu, prípadne body 7 a 8 tohto rozsudku) plne stotožňuje. Krajský súd v tomto smere správne aj bez návrhu vzhliadol vadu trestania plynúcu z § 195 písm. d/ SSP, o čom tiež účastníkov konania procesne a probovaným spôsobom informoval (§ 196 SSP).

56. K označeným rozhodnutiam, na ktoré žalovaný odkazoval v podanej kasačnej sťažnosti (sp. zn. 5Szd/1/2013, sp. zn. 20S/24/2011) najvyšší súd uvádza, že v týchto veciach sa súdy osobitne nevysporiadavali s tým, že účastníkom konania bola uložená jedna pokuta. To, že sa s touto otázkou v konaní nezaoberali a bez ďalšieho akceptovali tento fakt, však nemožno považovať za prekážku pri jej

posudzovaní v tomto konaní.

57. K námietke žalovaného, že v predmetnej veci vo vzťahu k trovám konania bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 167 ods. 3 SSP, a teda vo veci úspešným žalobcom náhradu trov konania nepriznať, nakoľko súd vyhovel žalobe iba na základe väd, ktoré zistil nad rámec žalobných dôvodov podľa § 195 SSP najvyšší súd uvádza, že i napriek zisteniu vady trestania mimo rozsah žalobných bodov (princíp individuálnej zodpovednosti), žalobcovia uviedli v správnej žalobe aj také dôvody, ktoré boli relevantné a viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, ako aj prvostupňového rozhodnutia.

58. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší súd námietky žalovaného uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, lebo neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

59. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší súd v súlade s § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, s poukazom na úspešnosť žalobcov v kasačnom konaní.

60. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.